

SOLYMOSI ALPÁR

„AHOGYAN TE SZERETSZ...”

„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény és ezt tanítják a próféták.” (Mt 7,12)

Kedves Testvéreim! Napjainkban inkább a farkastörvények mintsem az arany szabály korát éljük. Még mindig nem tudtuk magunkévá tenni a jézusi szemléletnek bár a töredékét sem. Egy-egy élethelyzetben még mindig sokkal könnyebb az ösztöneinkre hallgatva megnyilvánulni, mint inkább egy másfajta életszemlélettel először önmagunk indulatait visszafogni, leküzdeni, s a választ higgadtan, kiegyensúlyozottan megadni. Egy sértés után csak akkor nyugszunk meg, ha valahol mi is visszadöfhetünk az illetőnek. S ha valaki, akitől különben nem tartunk, megpofozna, a kezünk rögtön ökölbe szorulva lódulna.

Ezen indulatos, agresszív világban nagyon sokan vannak, akik menekülnek, és békét keresnek. Én is ezen emberek közé sorolnám magamat. Szeretném, ha embertársaim szeretnének, s mégis oly sokszor először bennem fogalmazódik meg az indulat. Biztos vagyok benne, hogy ti magatok is így vagytok ezzel, hiszen ebben a kicsi faluban is sok az egymásra mutogatás, a harag. A bennünket ért sérelmeket, amelyek lehet, hogy sokszor nem is szándékosak, nagyon nehezen tudjuk elfeledi. Magunkkal cipelünk évtizedes haragokat. Mindig a másokra mutatunk, s közben képmutatókként nem látjuk meg a saját szemünkben a gerendát. A kölcsönösség elvét tartva viszonzzuk a gyűlöletet, és soha, semmilyen körülmények között nem bocsátunk meg. Észre sem vesszük, s így szállnak el fejünk felett az értékes évek. Önmagunk bugyraiban egyre magányosabban éljük le életünket.

Kedves Testvéreim! Bár Mózes korában, a „szemet szemért, fogat fogért” élelve a törvényhozásban egy jó irányba tett előrelépést jelentett, sok keserűséggel a tarisznyákban úgy érzem, hogy ma már megértjük, hogy ezzel élni, a konfliktusokat hasonló módon megoldani nem lehet.

Igen, a Tóra e passzusa egyfajta fejlődést jelentett a törvény nélküli, kiszolgáltatott világban. Kordába szorította az emberi felelőtlen cselekedeteket, a testi sértéseket. Az elkövetett bűnt többé már nem lehetett óvadék ellenében, anyagi kártérítésben letudni, hanem a törvény természetbeni, azonos elégtételt követelt. „Szemet szemért, fogat fogért, kezét kézért, lábat lábért, égetést égetésért, sebet sebért, kék foltot kék foltért” – szölte a mózesi parancsolat (2Móz 21,24–25). Ez a törvény elsősorban az alacsonyabb társadalmi szinten élő, kiszolgáltatott embereket védte, akik a gazdagokkal szemben, addig, teljesen kiszolgáltatottak voltak.

Minden testi sértést, kárt könnyedén kifizettek, de ez a törvény elgondolkodtatta őket.

Emlékszem, gyermekkoromban történt egy eset, amikor az egyik barátomat, Istvánt, a játszótéren az egyik kamasz fiú minden ok nélkül, hetykeségből jól felpofozta. Természetesen István sírva ment haza. Este elbeszélte az édesapjának a történeteket, aki akkor törvénybírói szerepet öltött magára. Másnap a munkából sietett haza, hogy még a játszótér közelében kapja a minden nap ott ácsorgó fiatalokat. Előkerült Laci, a tettes, és Pista bácsi egy kettőre karon fogta, majd kiáltott nekünk, hogy menjünk oda.

Istvánnal nem is sejtettük, hogy ebből mi lesz. Pista bácsi Laci kezét hátra fogva arra kérte Istvánt, hogy éppen úgy, épp olyan erővel pofozza fel Lacit, mint amekkorát az elmúlt napon tőle ő is kapott. De úgy ügyeljen, ha a pofon nem csattan elég nagyot, akkor ő maga bánja meg, és kap egy atyai pofont! István talán soha nem volt úgy megijedve, mint akkor. Sokáig habozott, de az apjától mindennél jobban félve Lacinak egy akkora pofont adott, amilyent csak tudott. Istvánt soha többé nem merték bántani a nagyok, de mindig kinézték és nevezgették, amikor csak tehették. A harag pedig egyre csak gyűrűzött a gyermekkori évek taván. Ennek akkor lett vége, amikor Laciék egy napon elköltöztek. Akkor megértettük, hogy az efféle játszmákban győztes nincs, és nem is lehet.

Jézus a Hegyi beszédben arra buzdítja a tanítványait, hogy ne szálljanak szembe a gonosszal. Teljes önfeladásra szólítja tanítványait a támadó, pereskedő, kényszerítő féllal szemben. Ha valaki kézháttal, megalázó módon legyint meg, engedd, hogy ugyanezt másfelől is megismételje. Ha leperelik rólad az ingedet, add oda a felső ruhádat is, még akkor is, ha az éjszakai hideg ellen teljesen védetlen maradsz, és vesd alá magadat, ha kell, kétszeresen is a kényszerítőnek. Mert ha az első támadása nem is, de a te ráadásod mindenképp téged hoz ki erkölcsi győztesnek. Ekképpen légy Isten országának az embere. „Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet, mert parazsat gyűjtesz a fejére.” (Péld 25,21-22) Tégy jót az ellenségeddel, mert ezen cselekedeteddel önvizsgálatra fordítod és megszégyenül előtted az, akinek a szemében senki vagy-értelmezhetjük az üzenetet. Jézus ezt a bölcsességet veszi át a Hegyi beszédben.

Kedves Testvéreim! Megkérdezhetitek, hogy miért volt szükség erre a nagy bevezetőre? Szükségesnek éreztem végigvezetni titeket ezeken a fokozatokon, amelyek különböző élethelyzetben jelentkeznek. Most pedig röviden értelmezzük a szemléleteket.

A „szemet szemért” esetben nincsenek győztesek. Bár a törvény ugyanolyan elégtételt követel, mindkét fél egy egész életre vesztes maradhat. Ha az egyik fél sérül, a másik is csonka marad, de ami a legrosszabb, hogy a megbocsátásnak e törvény nem enged teret, így aztán senki sem lehet erkölcsi győztes. Mindkét fél azonos szinten szenved, de Isten előtt is egyformák maradnak.

A második szint már sokkal magasabb. Hatalmas önkontrollal, esetenként önfeladással, az ember erkölcsi győztesként megszegyenítően hat a támadó félre. A támadó jó esetben önvizsgálatba kezd, mert megsejt valami isteni bölcsességet, befogadóképességet a megtámadott félben. A törvény egyetlen hiányossága az, hogy ez a magatartás passzív cselekedet. Tanító jellegű, megindító válasz az indulatok kivédésére, de nem lehet állandó várakozásba élni.

A keresztény ember léte tevékeny, aktív élet kell, hogy legyen. Ezért van szükség egy olyan életelvre, amelyet könnyen megtanulva, szellemiségét elsajátítva, cselekedeteinkkel mutathatunk példát az életben.

Az arany szabály a tette kész ember számára mindennapi társ kell, hogy legyen. Mindig egy lépéssel előbb kell lenni azokkal szemben, akiktől elvárjuk, hogy helyesen viselkedjenek. Úgy kell megnyilvánulnunk, mint amiképpen szeretnénk, hogy hozzánk is viszonyuljanak. Mi is szeretnénk, hogy megbocsássák egy rossz lépésünket. Akkor miért nem bocsátunk meg először mi magunk az ellenünk vétkezőknek? Jól esik, ha az embertársaink velünk szemben kedvesek. Vajon mi magunk milyen szeretettel viszonyulunk a hozzánk forduló, megszorult embertársunkhoz? Haragszunk, ha a szomszéd irigykedik az új mosógépünkre, s közben néha megriadunk, hogy más sikereire mi magunk is éppen olyan irigyek vagyunk.

Tolsztoj *Bibirscókos öregapó* című meséje nem csak a gyermekeknek szól!

Élt egyszer egy Bibirscókos öregember, akit egy fiatal házaspár rendezett. Olyan öreg volt szegény, hogy már enni sem tudott rendesen. Reszketett már a keze a lába a vénembernek, s ráadásul még bibirscókók is fityegtek az orrán. Egy napon az öreg, az ebédnél, kiloccsantotta a levest a tisztán elővett abroszra. Nagy veszekedés lett belőle, hisz nem először fordult elő az eset, s végül megegyeztek, hogy ezen túl a kályha mellé tett széken, a térdéről fogja megenni az ételt. Az öregapó nem is hadakozott. Nap mint nap a megegyezett helyen ette meg az ebédet, de néhanapján szeméből egy könnycsepp is kifordult. Egy nap kiejtette a kezéből a cseréptálat, amiből evett, az pedig darabokra törve szétesett. A menyecske másnap egy olcsó fatálat vett az öregnek, és ebben találta az ebédet.

Egyik délután, amikor együtt volt a kis család, a négyéves kislány deszkadarabokból valamit fúrni-faragni kezdett. – Mit csinálsz kislányom? – kérdezték a szülei a kisgyermeket. – Kis vályút eszkábálok – válaszolta a gyermek –, amiből majd édesanyám és édesapám esznek, ha majd megöregednek. A szülők szemei ekkor könnyekkel teltek meg, és elhatározták, hogy újra asztalhoz ültetik az öreget.

Kedves Testvéreim! Ez a kedves kis történet nagyon sokszor életre kel az életünkben. Legtöbbször épp a jelentéktelennek vélt cselekedeteinkkel ejtjük a legmélyebb sebeket. Szeretnénk, hogy gyermekeink szeretetében, törődésében öregedjünk meg, s közben a családokon belül hányszor látnak csatákat, amelyekből a legjobban ők szenvednek.

Az egyik kicsengetési kártyán olvastam egy hasonló tartalommal bíró üzenetet: „Ahogyan te szeretsz / Úgy szeretnek mások, / Úgy lesz ellenséged, / Úgy lesz jó barátod!”

Az evangélium szerzője a legnemesebb fémek képviselő jelzővel illette meg a jézusi parancsolatot. Ez a parancsolatok parancsolata. Amennyiben sikerül életünk mindennapjaiba beleépíteni, minden bizonnyal a körülöttünk levő világ is megszépül, barátságosabb lesz, de ehhez először nekünk kell megtenni a tanítványokhoz méltó, szelíd, alázatos és barátságos lépéseket.

Kedves Testvéreim! Próbáljátok meg! Ámen.

SZABÓ ELŐD

SIVÁRLELKŰ EMBEREK
VAGY ISTEN ORSZÁGA

„Még beszélt a sokasághoz, amikor, íme, anyja és testvérei megálltak odakint, mert beszélni akartak vele. Valaki szólt neki: »íme, anyád és testvéreid odakint állnak és beszélni akarnak veled.« Ő azonban így felelt annak, aki szólt neki: »Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?« Erre kinyújtotta kezét tanítványai felé, és így szólt: »íme, az én anyám és az én testvéreim! Mert aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát, az az én fivérem, nővérem és az én anyám.«” (Mt 12,46–50)

Amikor egy gyülekezet előtt elmondandó beszédet kell hogy írjon az ember, akkor jó néhány szempontot szem előtt kell tartson, hogy munkája eredményes legyen. Az egyik ilyen szempont, amely a legfontosabbak közé tartozik: a kiválasztott téma aktuális, időszerű legyen – hogy ne legyen időben és térben nagyon távol a hallgatótól, mert az emberek nem azért járnak templomba, hogy száraz történelmi előadásokat hallgassanak, hanem azért, hogy valami üzenetet ezekből a régi történetekből maguknak leszűrjenek, és magukkal vigyenek. A mai beszédemnek talán sok hiányosságát felfedezhetitek majd, de egy biztos: időszerűségét, aktualitását nem vonhatja senki kétségbe. Egy olyan témáról szeretnék ugyanis beszélni, ami első látásra talán a politikai élet, a jog tárgykörébe tartozik, de amely – ha mélyebben megvizsgáljuk – befolyásolja mindennapi életünket, életünk minőségét, s amely kérdésben mi is hivatottak vagyunk válaszolni.

Nézzünk csak szét a minket körülvevő világban, szűkebb vagy tágabb környezetünkben, s bátran állapíthatjuk meg, hogy az emberek egyre inkább eltávolodnak egymástól, elszigetelődnek saját környezetükbe, a családi otthonokba, a szűk családi körbe. De itt, Európa, a nyugati világ keleti határán még aránylag kedvező a helyzet; ha nyugatabbra tekintünk, ott már a családi kötelékek is felbomlóban vannak, s az emberek talán még jobban el vannak idegenedve, el vannak vadulva egymástól. S ha mindezt végignézzük, végiggondoljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy merre tart ez a fejlődés: az ember egyedül maradása felé: egy olyan világ felé, ahol a családi hajlék helyébe egy szabványméretű skatulya lép; ahol a családi élet ismeretlen fogalomná válik; ahol egyre több időt kell munkával tölteni, s egyre kevesebb idő jut az egymásra figyelésre, az emberközi kapcsolatokra; ahol az ember egyedül kell szembenézzen minden gondjával és bajával, mert az embertárs már nagyon, elérhetetlenül messze van. És ami talán a